



VĚTRNÍK

Vydává MNV ve Vysokém nad Jizerou s aktivem kulturních pracovníků

čtrnáct - roč. II. - č. 12.

Vysoké n. Jiz. 24. 12. 1969.

Blýskání na časy.

Každý, kdo má naše půvabné městečko rád, dá mi jistě za pravdu, že musíme skrbliti vděčností každému a všem, kdož jakýmkoliv způsobem zvyšují a množí jeho půvaby a vzhled. Začneme náměstím, kde v domě zdravotního střediska je adaptováno přízemí pro zubní oddělení, takže v dohledné době se bude moci Vysoké pochlubit kompletním zdravotním ústavem pod jednou střechou. Renovací textilní prodejny, jejíž interiéry pamatovaly ještě časy císaře pána, vznikly vkusné a moderní obchodní místnosti, a ve vedlejší domě byla rovněž rozšířena a moderně vybavena prodejna obuvi. V témže domě pak dokonce zbudována zcela nová prodejna papíru a hraček s vybavením a vkusem, nad nímž lze srdci zaplesati. Tomu nic neubírá, že jsem v ní nedostal požadované množství jistého papíru delikátního, formátu. Chyba je jinde. A jak je radostno všimnout si toho, jak i v dolním rohu náměstí probouzejí pilné ruce rodiny Bahtíkovy k životu omšelé a nevlídný rohový dům, kde již dosavadní vykonané práce slibují oživení a zlepšení vzhledu této strany náměstí.

Jako šipková Růženka z trnového houští vynořil se z mřížoví letitého ležení ř. k. kostel sv. Kateřiny v celé své jednoduché ale ladné a ušlechtilé kráse, s vynikající výraznou architekturou barokového předloří, čekající ještě na okolní úpravu.

Zvědavé kroky nás dále dovedou k dobudovanému nájemnímu domu Seby a Stát. statku, kde nás mile překvapí pečlivá a vkusná úprava rozsáhlého okolního terénu, která by mohla a měla být vzorem a pohnutkou k následování tam, kde snad z lhostejnosti není vše jak by mělo být.

V těsném sousedství dogrává v hrubé stavbě novostavba sokolovny, jež zatím, což zdůrazňuji, nesplňuje představy reprezentativní budovy, jak se u podobných právem předpokládá. Necháme se tedy překvapit.

Kousek níž na dolním rohu Tyršovy ulice nám nejdávna májka zvěstovala završení novostavby rodinné vilky mladých manželů Doubkových, jež ve svém nekonvenčním pojetí bude jistě ojedinelou a zajímavou kuriozitou.

Přímá čára odtud přes údolíčko pod hlavatišťaty spojí nás s dokončovanou novostavbou rodinné vilky Rónovy, zakotvené s věrností k rodné půdě a tradici, na místě původní ohátrající chaloupky, a o malý kousek výše vyrostla další novostavba rodinného domku Josefa Malíka.

Připočteme-li ještě dvě široké mansardovité nástavby rodinných domků Křižkových a Holečkových, novostavbu rekreační chaty p. Pláteníkové pod býv. Varoulovou skálou, a vodáreňskou budovu pod hřbitovem, můžeme pro letošek říci s uspokojením, zaplaťpámbu za to. Roosteme!

Poslední poděkování, ne však nejmenší, patří našemu národnímu výboru, který po létech bezvýhodných dobrovolnických improvizací vzal letos pevně a oševědomě do rukou péči o náš krásný městský park, který v našich malých a skrovných poměrech je skutečně chloubou a řídkou zvláštností tak malého městečka. Snad by ještě bylo dobře odstranit z něj prkenný záchoдек, který již dávno neslouží svému účelu k jakému byl zřízen, když se ještě na veřejší tak zvané sokolovně konaly koncerty a sokolská veřejná vystoupení. Dnes je to jen ohátrající a spíš odpuzující zařízení, hyzdící střed parku. Dále pak i dokončení úpravy kdysi krásného okrasného bazénu s vodotryskem, jehož několikaletá rozestavenost stává se už pomalu ostudnou.

A nakonec tedy poděkování těm, kteří vlastní pílí a téměř bez cizí pomoci budovali a budují, jakož i veřejným institucím, v neposlední řadě ONV v Semilech, který se hlavní měrou podílel na financování nákladné opravy kostela, a pak i všem, kteří iniciativně proponované opravy a stavby uváděli a uvádějí ve skutek. Všichni si je plnou měrou zaslouží.

Prokop Hásek.

Kde byla vysocká škola před požárem města a kam chodil F.L.Rieger ve Vysokém do školy.

V článku "Chodil Dr.F.L.Rieger ve Vysokém do školy?", uveřejněném v 9. čísle Větrníku, říká Prokop Hásek, že "je mimo všechny pochyby jisto, že při požáru Vysokého r. 1834 stará vysocká škola v Zákostelí neshořela, ježto v té době Vysoké školu jako takovou vůbec nemělo." Je to tvrzení v této kategorické formulaci při nejmenším odvážné a bude je nutno opravit.

Spolehlivým pramenem k tomu jsou jednak výpisky P. Josefa Voborníka, bývalého vysockého kaplana z pamětnice vysocké školy a z farní kroniky / muzeum - Voborník I/48/, jednak regulační plán města Vysokého vypracovaný po požáru města vrchlabským stavitelem Ignácem Hezkým, uložený ve vysokém muzeu /kopie též ve Voborníkově pozůstalosti/. Na tomto plánu je zakreslen v Zákostelí vedle domu čp. 4 / nyní Vodseďálkovi-Smetanovi /směrem ke kostelu půdorys při požáru vyhořelého a již neobnoveného domu čp. 6. Je na něm napsáno "stará městská škola". Ve svých výpiscích má o tom P.J. Voborník poznamenáno: "Až do vyhoření města byl zde dům čp. 6 "stará škola", asi za učitele Josefa Kramáře /učitelem a kantorem ve Vysokém 1739-1785 / od obce městské postavená a na nějaký čas se tam učilo, pokud počet školních dětí nevzrostl... Václav Machek /vysockým učitelem 1785 - 1829 / měl dům pod dva štoky, v hoření štoku po celý čas učitelování jeho se učilo proti čínži od města a "stará škola" se pronajala.

Z toho je jasné, že při požáru města Vysokého r. 1834 shořela i "stará škola" v Zákostelí i když se v ní v té době již neučilo, protože přes značný rozsah svého půdorysu / od čp. 4 přes nynější pomník padlých až ke zdi hřbitova, který tehdy obklopoval kostel / byla patrně jen přízemní a nestavěla vzrůstajícímu počtu žáků přesto, že od r. 1812 odpadly děti ze sousedních přifařených vesnic, ve kterých byly tehdy zřízeny filiální školy.

V době požáru se však patrně již neučilo ani v domě tehdy již mrtvého učitele Václava Machka, neboť P. Voborník si ze školní pamětnice vypsál: "9.8.1832 přestalo se učit v domě Machkově-Jahelkově, kde se 49 roků učilo." Vyučování bylo přeneseno do domu čp. 125 na náměstí / roh nynější školní budovy směrem ke Staré poště-Bartoníčkově/, jehož majitelem byl Josef Nečásek, Davidů.

Ve vysockém muzeu je ještě jeden pramen, který se zmiňuje o staré škole v Zákostelí, která roku 1834 při požáru města shořela. Je to revers z ll. 9.1844 France Kramáře, majitele domu čp. 4, který sousedí s místem po vyhořelé

staré škole, čp. 6. Zavazuje se jím, že okno prolomené v průčelní zdi svého domu se souhlasem " místního městského úřadu " opět zazdí v případě, kdyby "dle již potvrzeného stavitelnského plánu nový školní patronátní dům tuto až k mému domu se staviti započalo." Jednalo se tehdy patrně vážně o postavení nové školní budovy na místě, kde roku 1834 vyhořela " stará škola". Ke stavbě patronátní školy nedošlo patrně pro nechutňohanského patronátního úřadu, jak si na to stěžuje lékárník Josef Kramář, a řešení se našlo až roku 1853 v koupí domu čp. 140 rovněž v Zákostelí, ve kterém pak byla po určité adaptaci umístěna škola. To už podrobně líčí Prokop Hásek ve svém článku, jen je třeba k tomu ještě dodat, že p. Voborník uvádí jako rok zřízení farní školy ve Vysokém skutečně rok 1861, " kdy se počalo vyučovati ve všech čtyřech třídách."

Na zmíněném regulačním plánu Vysokého z doby po požáru je u čp. 140 napsáno "škola 1855 - 1882", u čp. 130/nynější muzeum/ je připsáno "škola po ohni I. tř." a u čp. 137 " škola po ohni II. tř.". Nějaký čas po ohni se vyučovalo též v domě čp. 69 na náměstí.

Tolik o vysoké škole před a po požáru města a teď ještě k otázce, kde chodil F. L. Rieger ve Vysokém do školy. Že to nemohla být hlavní farní škola/což se do propagační brožury Vysoké n. Jiz. dostalo nedopatřením až při zkracování textu při korektuře/, vložil již Prokop Hásek. V letech 1824 - 1826, kdy Rieger navštěvoval Vysokou školu, vyučovalo se v domě učitele Václava Machka, což je čp. 137/nynější Bartoníčkov, potraviny a mlékárna/. Toto bližší určení domu kdysi učitele Václava Machka potvrzuje ve Vysoké městské kronice i ředitel Josef Zajíček/kapitola "Město Vysoké n. Jiz. před požárem r. 1834", str. 93

Tím je určeno, kam František Ladislav Rieger chodil ve Vysokém do školy. Zůstává otázkou, zda by bylo vhodné umístit pamětní desku na domě čp. 137 nebo spíše, jak Prokop Hásek původně navrhoval, na faře, kde by bylo možno též vzpomenout i dalších vlasteneckých kněží / m. j. P. J. Koubl /, kteří zde působili.

Václav Lukáš.

Vzpomínky na " slauné občany vysoké."

Jiným, ale úplně jiným člověkem byl vysoký notář Holley. Patřil mu dům, kde je dnešní hotel Bartoníček. Byl vášnivým nimrodem, vydržoval si svoje hajné a za notáře Holleye bylo kol Vysokého zvěře habaděj. Bažanti zde nebyli vůbec žádnou zvláštností a koroptví a zajíců se prý počítalo na tasíce. Holley jako většina vysokých notářů byl i obhájcem ve věcech trestních t. j. vlastně advokátem, neboť advokátů ve Vysokém té doby nebylo.

Sousedé se někdy soudili o hlouposti, byly to kousky mezi a pod. a jen zntakového furianství se někdy prosoudilo velmi mnoho. Notář Holley chodil s puškou na rameni polními cestami, sedláci ho zdravili, pohovořili a samozřejmě, že někdy z takové vrozené horské šetrnosti se ptali i na věci rázu právního. Nepovšimli si, že jakmile začal hovor na právnícké téma v rámci porady tázanému, notář vyndal z kapsy hodinky, podíval se na ně, a klidně poučoval dál. Při rozloučení opět mrknul na hodinky a pokračoval v cestě svým revírem. Zděšení nastalo až k Novému roku, kdy řada sedláčků dostávala rekomandované dopisy od notáře Holleye s následujícími asi textem: " Za poradu udělenou dne 15. května 1905 na mezi u Marynkova kříže, trvající jednu hodinu, účtuji... a t. d. " Příští roky, když šel notář po revíru, otáčeli se sedláci zády, rychle pozdravili a žádné řeči se nevedly. Obě strany byly spokojeny, notář se mohl věnovat myslivosti a sedláci motyce.

A jací, že byli vysočtí starostové před válkou? Vzpomínám z útlého mládí na Karla Schrötra, vysockého poštmistra, okresního a městského starostu, výborného hudebníka, znalce klasické hudby a při tom zámožného majitele polí a luk, několika párů koní, majitele staré i nové pošty, kde bývala dříve hospoda a to jedna z nejlepších. Pošta jezdila denně do Jablonce a do Plavů a mnoho slavných návštěvníků Vysokého přijelo s vysockou poštou na letní i zimní pobyt. Tak přijel v zimě z Plavů v lakovkách a ve tvrdém klobouku i mistr Václav Talich, kterého k nám doporučil nedávno zesnulý tajemník České filharmonie Václav Hubiška. Teprve vysoké vysocké bačkory od p. Jatše a pumrovce od p. Haase umožnili Talichovi, že mohl i ve foukání chodit na procházky, aby si zde po nervovém zhroucení odpočinul a nabral nových sil. Starosta Schröter byl aristokrat, měl poměrně výborné styky i politické a hudební a vzpomínám, jak s mistrem Koubou z německého divadla se u Schrötrů koncertovalo. A matka starosty Schrötra, to byla moje nejzaměstnanější babička, kam jsem se jako dítě utíkal, když moje matka šla na novou poštu večer pro mléko. Pila denně třetinku zvařeného piva a chodila spát v létě v zimě ještě za světla. Málo vysockých občanů se pamatuje, že ji v posledních letech života vidělo, protože ze své veliké kuchyně nevycházela. Jenom dnes a denně starosta Karel Schröter o desáté dopoledne za neustálého pohvizdování s havelkem na rameni a s hůlčičkou v ruce, šel navštívit svoji matku, kde za neustálého procházení od dveří ku zadní stěně bylo slyšet jeho kroky.

O dalších výborných starostech Nečáskovi, Jetmarovi a Hořavkovi až zase příště něco ze vzpomínek, které jsou na všechny vysocké starosty v poslední době před válkou, jen a jen dobré.

Jos. Doubalík.

Kord Cyrana z Bergeracu ve Vysokém.

Okresní kulturní středisko v Semilech vyhlásilo zajímavou soutěž divadelních monologů spojenou se seminářem pro ochotníky okresu semilského a jičínského, jež se uskutečnila ve dnech 17., 18. a 19. října t.r. u nás ve Vysokém. Soutěž nese šťastně volený název po jedné z nejsympatičtějších divadelních postav Cyranovi z Bergeracu — O Cyránův kord.

Soutěž monologů, již se zúčastnili ochotníčtí herci ze semilského, jičínského, trutnovského a ze Svitav se konala v "Krakonoši" v pátek 17. října, a seminář, jehož se zúčastnilo více než 60 ochotníků a pedagogů a profesionálních divadelníků, pak následující dva dny v zotavovně Větrov.

Kdo přišel, nelitoval. Uviděl i v příslušném kostymování / a uslyšel monology ze Shakespeara, Moliéra, Puškina, Lermontova, našeho Stroupežnického a dalších, a to ve výborném provedení, dosahujícím v některých případech profesionální úrovně.

Je také škoda, že tuto ušlechtilou bitvu o Cyránův kord nechali ochotníci našeho okresu s tak bohatou divadelní tradicí jen na bedrech přátel semilských, kteří v počtu čtyř z pěti celého okresu se soutěže zúčastnili.

Bili se tedy i za nás a to znamenitě. Získali hlavní cenu a to jak v kategorii mužů — Cyránův kord — p. František Vlach ze Semil a v kategorii žen sl. Zdislava Bohuslavová rovněž ze Semil. Gratulujeme!

A pořadatelé, Okresnímu kulturnímu středisku ze Semil děkujeme, že pro tuto originální a nápaditou kulturní událost vybralo si právě naše malé městečko.

A při tom mě napadá, zda by nestálo za úvahu, v případě, že účastníci i pořadatelé byli spokojeni s naším prostředím jak v divadle tak i semináři, založit novou tradici konáním všech dalších ročníků této ojedinělé

soutěže u nás ve Vysokém, kolébce ochotnického divadla v českých zemích.

Prokop Hásek.

K vydané brožurce.

Stručná, přehledná, zajímavá a tedy poutavá brožurka o Vysokém n. Jiz. už dlouho chyběla. Díky MNV a ostatním zájmovým činitelům, že se rozhodli vydat aspoň nepatrný výňatek z bohatého materiálu našeho Dr. V. Lukáše o této významné podkrkonošské výspě. Avšak když už autor textu, tak i doprovodné obrázky měly být vhodným doplňkem a je škoda, že náměty jsou vzdáleny. Ve Vysokém je dost uměleckých děl z tohoto městečka – Mistr Skrbek, Olda Vodseďálek značnou částí své umělecké tvorby se vyzpovídali z trvalé lásky k němu. Ale jsou to i stovky snímků Oldřicha Doubalíka, J. Spidlena, Dr. Kavána a jiných fotografických nadšenců a milovníků Vysokého. Když publikace o Vysokém, třeba stručná, tedy by měla být co nejvíce vysocká! Ale i tak díky za ni. Ty připomínky jsou pro podruhé.

Met. Cyril Metelka.

Kdo nic nedělá,
nic nezkaží.

V posledním čísle Větrníku byly uveřejněny připomínky p. Prokopa Hásky k brožurce o Vysokém n. Jiz. Děkujeme p. Háskovi za jeho článek, ale nedostatky fotografického materiálu, uveřejněného v brožurce, jsou nám známy. Bohužel, po vydání brožury jsou poznatky i připomínky sebelepe miněné, už zbytečné. Pan Hásek má velmi často různé postřehy i nápady k práci národního výboru. Proč nepřijde mezi nás a v naší práci nám nepomůže? Komise pro cestovní ruch ho dokonce žádala o pomoc při přípravě brožurky. Poznal by, s jakými potížemi se různé akce uskutečňují. Pozdní kritika nepomáhá a bere chuť k práci.

MNV Vysoké n. Jiz.

Narozeniny v měsíci listopadu:

paní Marie Šírová 6. listopadu 1895
pan Josef Kučera 9. listopadu 1890

Úmrtí:

30. října zemřel v mladém věku 28 let p. Bohumil Doubalík.
16. listopadu zemřela paní Marie Hronešová ve věku 76 let.

Cest jejich památce!

Jeden měsíčně.

/ Ještě za Protektorátu ve Vysokém/.

Jeden občan z vedlejší obce si přišel opravit k ševci střevíce, ale byl tak rozlobený, že se mu brada klepala a vůbec s ním nebyla řeč!

Přišla jsem tam náhodou za stejným účelem. Když jsem viděla sousedovu náladu zeptala jsem se co se stalo.

Odpověděl: "Viděla ste někdy ženocká, že místo peněz chtěj na Vás v krámě háký body? Já chtěl na sebe kousek novýho hadru, dyť už nemám kale v čem chodit! A voni prej BODY! Ale to věřte, že to udělám", dodal rozlobeně "půjdu do Vysokýho nahatej, nevěřím, že mě tu p...l někdo nepřikreje. Já nim dám, háký body!"

Zapsala Jiř. Doubalíková.

Milým odběratelům Větrníku dovoluujeme si k dnešnímu číslu přiložit složenky na vyrovnání předplatného za rok 1969 o jehož laskavé vyrovnání zdvořile žádáme.

Redakce Větrníku.

Ve čtvrtek dne 27. listopadu 1969 v zasedací síni MNV v budově Krakonoš koná se veřejná schůze. Začátek v 19,30 hod.

Na programu jest: Současné školy strany v politickém systému, objasnění hospodářské politiky strany, situace národního hospodářství s problematikou ONV, plnění hlavních úkolů v našem městě, situace v orgánech NV. O problému bude mluvit zástupce ONV.

Na tuto veřejnou schůzi Vás srdečně zveme.

Rada MNV.

Větrník vychází jednou za měsíc. Řídí redakční rada. Příspěvky zasílejte nejpozději do 15. každého měsíce do Vlastivědného muzea.
Cena 1.-- Kčs.